

Filosofie – dějinný původ

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2007](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2007](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 7. 6. 2007

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 7. 6. 2007

Filosofie – dějinný původ

Až dosud nevíme, zda filosofie v nějaké podobě vznikla ještě jindy a jinde než ve starém Řecku. Zejména není vůbec známo, že by někde jinde došlo k nějaké formě kritického vyrovnávání pozdějších myslitelů s vlastními předchůdci, a tím spíš ani s jinými směry a školami (rozumí se nejen v jednotlivých, partikulárních záležitostech, ale na základě analýzy starších učení, byť jakkoli nedokonalé, ale soustavné). A co je snad vůbec nejdůležitější: nikde se, jak se zdá všechno ukazovat, nevytvořila taková tradice, která by si uvědomila svou dějinnou povahu, svou dějinnost a vůbec dějinnost nejen vlastních, ale vůbec všech myšlenkových podniků. (I když ono chápání „dějinnosti“, jaké se ustavilo a prosadilo postupně v evropském myšlení, zůstává nemyslitelné bez setkání řecké tradice s tradicí hebrejskou, s níž řecké myšlení původně bylo – a pak ještě dlouho zůstávalo – nekompatibilní.) Zároveň si musíme náležitě uvědomit, že pro rozhodnutí v této věci nemůžeme zůstat jen u srovnávání nejstarších řeckých myslitelů s nejstaršími mysliteli jiných kulturních tradic, např. staroindických nebo staročínských. „Vznik“ filosofie nemůžeme prostě datovat nějakým rokem nebo dokonce dnem, nemůžeme jej spojovat s jedním určitým myslitelem ani nějakou školou. Když bychom se rozhodli pro nějaký soupis znaků, které filosofii a filosofičnost charakterizují, ukázalo by se, že žádný z nich sám o sobě není dostačující pro to, abychom jej označili jako základní a určující. Nejde totiž jen o nějaký jednorázový „vznik“, nýbrž o jakýsi „sebeudržující“ a „přežívající“, vnitřně spjatý a spolupracující, synergický soubor, který má tendenci se stávat čím soudržnějším, čím ona spolupráce déle trvá a čím se stává komplikovanější a komplexnější, zkrátka systematičtější. Tak např. z těch málo zlomků, které se zachovaly jako Thaletovy výroky, vlastně jeho postavení jako prvního „filosofa“ vůbec nevyplývá; máme tam jen zlomkovité odkazy k tomu, že byl theolog („vše je plné bohů“),

(Písek, 070607-2.)